

آسیب شناسی الگوی حکمرانی متعالی امور جوانان در جمهوری اسلامی ایران

عزیز منصوری^۱

چکیده:

هدف این مقاله بررسی الگوی حکمرانی متعالی امور جوانان در جمهوری اسلامی ایران و شکاف بین وضعیت مطلوب و وضعیت موجود در این حوزه و ارائه برخی پیشنهادها برای اصلاح امور است. پژوهش حاضر از طریق توسعه و بهبود روش هادر الگوی راهبردی موجود موثر بوده لذا کاربردی- توسعه ای تلقی می شود. این تحقیق از انواع تحقیق آمیخته (کیفی و کمی) بوده و جهت دستیابی به هدف در نوع کمی از روش های تحلیل محتوا و گفتمان، روش تفسیری، روش های پیمایشی و اسنادی و روش داده بنیاد استفاده می شود. در این مقاله از تحقیق نگارنده در رساله دکترا و بررسی مستندات جامعه آماری آن که جهت تحلیل کیفی از نرم افزار MAXQDA و برای تحلیل کمی از نرم افزار SPSS برای بررسی نتایج استفاده شد. به موجب این پژوهش مشخص گردید هرگونه تغییر و اصلاح در اداره امور جوانان نیازمند بررسی ارکان جهت ساز شامل دکنترین، اهداف، سیاست ها و بازنگری در ابعاد مدیریتی شامل سازمان دهی، هماهنگی، هدایت و رهبری، اجرا و پیاده سازی و کنترل در حوزه حکمرانی متعالی امور جوانان است.

کلیدواژه ها:

جوانان، انقلاب اسلامی، حکمرانی متعالی، ارکان جهت ساز، ابعاد مدیریتی .

^۱ دانش آموخته دانشکده مدیریت راهبردی دانشگاه عالی دفاع ملی

مقدمه

موضوع جوانان در سطح ملی قبل و بعد از انقلاب اسلامی همواره از مهم ترین مسایل مورد توجه حکومت مرکزی در کشور بوده است. به همین دلیل در عرصه سیاستگذاری، کشورمان دارای تجربه های مختلف و متفاوتی در زمینه جوانان می باشد.

در دوره معاصر موضوع جوانان از چشم انداز حوزه های گوناگون شناختی و به طور خاص در قالب مسایل جمعیت شناسی و انسان شناسی اغلب تحت تاثیر دیدگاه سکولار توجیه و تعریف شده است. این وضعیت تقابل مدرنیسم غربی و اندیشه الهی و دینی را به دنبال داشته است. سکولاریسم از نظریه هرم نیازهای اساسی انسان (معروف به هرم مازلو)^۱ برای بازخوانی حوزه جوانان استفاده نموده است. از همین رو گفتمان های مادی از تفسیر و تجزیه و تحلیل واقع گرای دیدگاه منحصر به فرد انقلاب اسلامی در حوزه جوانان ناتوان است.

در قالب نظریه جوان در انقلاب اسلامی، این واقعیت را که چگونه باور و الگوی زیست جوانان یا به عبارتی سبک زندگی در مورد بسیاری از مسایل اساسی جامعه در جریان انقلاب اسلامی دچار دگرگونی های وسیعی گردیده توجیه می شود.

انقلاب اسلامی و محصول آن جمهوری اسلامی ایران مدعی ارائه الگوی اسلامی به جوامع بشری بوده و به دلیل طرح راه حل های ارزشی برای مسایل و مشکلات جوامع انسانی و جوانان نیز مورد توجه قرار گرفت.

میشل فوکو به هویت اسلامی و شیعی انقلاب ایران اذعان دارد و می نویسد: زبان، شکل و محتوای مذهبی انقلاب اسلامی ایران، امری عارضی، اتفاقی و تصادفی نیست، بلکه تشیع با تأکید بر موضع مقاومت انتقادی سابقه دار خود در برابر قدرت های سیاسی حاکم و نیز نفوذ عمیق و تعیین کننده در دل انسان ها، توانست نقش آفرینی کرده است، به نظر فوکو، روح انقلاب اسلامی در این حقیقت یافت می شود که ایرانی ها از خلال انقلاب خود، به دنبال تحول و تغییر در خویش بودند. آنان راه اصلاح را در اسلام یافتند، اسلام برای آن ها هم دوی درد فردی و هم درمان بیماری ها و نواقص جمعی بود.

^۱Maslow pyramid and hierarchy of needs

با این وجود به دلیل پاره ای مسایل شامل فرصت ها و تهدیدها در محیط خارجی و نقاط ضعف و قوت در محیط داخلی، دستاوردهای انقلاب اسلامی در زمینه موضوعات و مسایل مربوط به جوانان روند ثابتی نداشته و ارزیابی این وضعیت اهمیت و ضرورت این تحقیق را به اثبات می رساند.

بدیهی است بدون این تحقیق نه تنها ارزیابی درستی از عملکرد گذشته در زمینه موضوع مورد نظر پژوهش نخواهیم داشت بلکه بدون برنامه مشخصی تحت تاثیر جریانهای غالب و گفتمان های مادی سکولار به صورتی منفعل در زمینه سرمایه انسانی جوامع اسلامی قرار خواهیم گرفت. بدین ترتیب صلاحیت ارائه الگویی جذاب برای سایر ملت های مسلمان در رابطه با موضوع این تحقیق را نیز نخواهیم داشت.

تعاریف عملیاتی

حکمرانی متعالی

با توجه به کاستی های نظری و عملکردی در حکمرانی خوب^۱، یعنی بی توجهی به بعد معنوی انسان، ارائه الگوی جامعه توسعه یافته کاملاً مادی و متکی به ضعف های فلسفه اعتقادی لیبرالیسم و اومانیسم، الگویی از حکمرانی تحت عنوان حکمرانی شایسته (متعالی)، که با افکار و اندیشه های مسلمانان، کشورهای اسلامی و نظام انقلاب اسلامی سازگاری دارد، پیشنهاد گردیده است. (ابطحی، آرایش، صالحی، ۱۳۹۷، ص ۲۸) حکمرانی خوب در یک فرهنگ مادی شکل گرفته و رشد نموده است و قطعاً با فرهنگ اسلامی همخوانی ندارد (همان، ص ۳۰). در دیدگاه اسلام پیشرفت مادی هدف نیست بلکه وسیله ای برای رشد و تعالی انسان است، ثروت، قدرت و علم وسیله ای برای رشد انسان و زمینه ساز برقراری عدالت در جامعه است. وجوه تمایز حکمرانی متعالی و حکمرانی خوب در زمینه ابعاد مختلف نظری در جدول زیر مشخص گردیده است (ناظمی اردکانی، ۱۳۹۸، ۲۵ تیر):

جدول ۱- وجوه افتراق حکمرانی متعالی و حکمرانی خوب

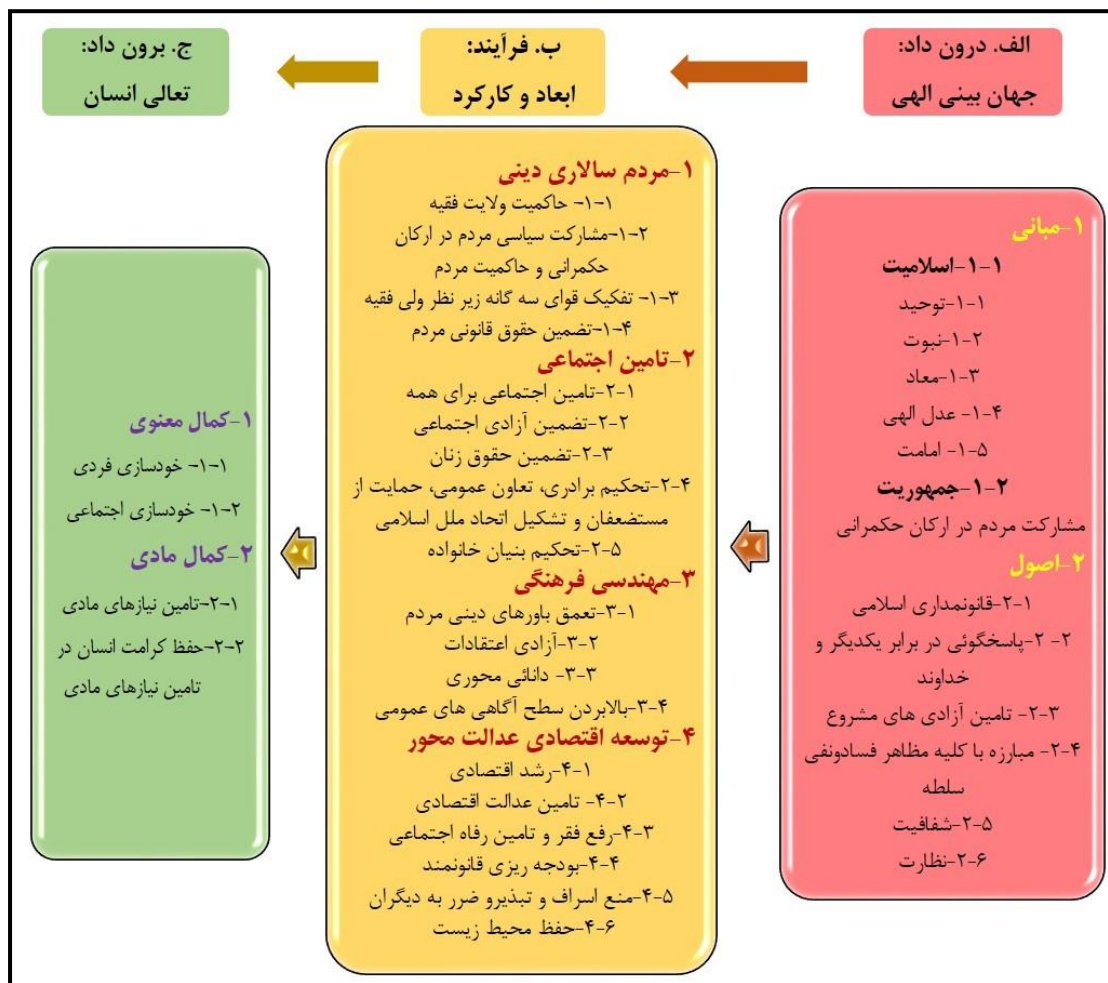
موضوع	حکمرانی متعالی	حکمرانی خوب
نگرش انسان به جهان هستی	الهی	مادی
هدف	تعالی انسان	رشد اقتصادی
ساختاری	قوای سه گانه مستقل با محوریت ولی فقیه	قوای سه گانه مستقل

^۱Good governance

اساس تدوین قوانین	وحی و خرد جمعی	خرد جمعی
هدف مشارکت مردم	خودسازی و تعالی	توسعه اقتصادی
عدالت	عامل پیشرفت و تعالی	عامل اقتصادی
آزادی	قانونی و شرعی	قانونی
پاسخگوئی	در برابر یکدیگر و خداوند	در برابر یکدیگر
مبارزه با فساد	در همه ابعاد	اقتصادی
نظارت	قانونی ، مدنی و الهی	قانونی

مدل تشریحی حکمرانی متعالی نیز به صورت ذیل ارائه شده است (همان):

نمودار ۱: مدل تشریحی حکمرانی متعالی

الگو

تاریخچه علم مدیریت آکنده از الگوهای مختلف هنجاری فرایند مدیریت راهبردی است. در حالی که در مورد مفاهیم کلی مدیریت راهبردی در بین صاحب نظران و اندیشمندان این حوزه تقریباً اتفاق نظر وجود دارد، در ساماندهی اجزای آن و انطباق مصادیق با مفاهیم با گونه های متنوع و مختلفی از الگوها رو به رو می شویم. به قول برخی از نظریه پردازان جنگلی از الگوها ارائه شده است. (حسن بیگی، ۱۳۹۸،

از سال ۱۹۶۰ نیزواژه پارادایم^۱ به الگوی تفکر در هر رشته علمی گفته می‌شود.

اداره امور حوزه جوانان

منظور از اداره امور جوانان مجموعه تصمیمات، اقدامات و فعالیت‌های مدیریتی است که مسئولان و کارگزاران نظام جمهوری اسلامی ایران در محورهای (دکترین، اهداف، سیاست‌ها، برنامه‌ریزی، هدایت، سازماندهی، هماهنگی، پیاده‌سازی و اجرا، نظارت، کنترل و ارزیابی) به منظور تحقق رسالت و اجرای مأموریت‌های فردی، سازمانی، بخشی، ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی به انجام می‌رسانند.

جوان

جوان یک مفهوم کاملاً نسبی است، نه مطلق. هرچند همه افراد بشر دوره‌های کودکی، جوانی، میان‌سالی و پیری را می‌گذرانند. وجه اشتراك جوانان عبارت از تغییرات فیزیولوژیک، مسایل مبتلا به مانند اشتغال و ازدواج می‌باشد (مکارم شیرازی، ۱۳۷۲، ص ۱۰۲).

سازمان ملل متحد این دامنه سنی را از ۱۵ تا ۲۴ سالگی تعریف کرده است.

به موجب مصوبه بیست و سومین جلسه شورایی عالی جوانان مورخ ۱۳۸۴/۲/۷ سازمان ملی جوانان قبلاً دامنه سنی جوانی را بین ۱۵ تا ۲۹ سالگی تعیین نموده بود اما دبیرخانه شورای عالی جوانان در جلسه مورخ ۱۰ آذر ۱۳۹۷ به استناد تغییرات جمعیتی کشور و انتقال مطالبات ازدواج و اشتغال به سنین بالاتر بازه سن جوانی را ۱۸ سال تا ۳۵ سال مصوب نمود.

^۱Paradigm

فرصت پنجره جمعیت

هرگاه در جامعه‌ای حداقل ۷۰ درصد از جمعیت در بازه سنی ۱۵ تا ۶۴ سال (سنین فعالیت و کار) باشند، اصطلاحاً آن جامعه در فرصت پنجره جمعیت تعریف می‌شود. جمعیت مولد کشور در سال ۱۳۹۵ معادل ۵۵۸۶۲۰۸۷ نفر یعنی ۸/۶۹ درصد از کل جمعیت بوده است (صادقی، ۱۳۹۱).

ایران اسلامی تا حدود ۱۴۱۵ در فرصت پنجره جمعیت است و از حدود ۲۰ سال آینده با بسته شدن پنجره جمعیت روبرو خواهد گشت. این در حالی است که متاسفانه در حال حاضر از فرصت بالقوه پنجره جمعیت در مسیر رشد و پیشرفت استفاده نشده و مراحل رشد اقتصادی را طی نکرده است.

حامد برکاتی مدیرکل دفتر سلامت جمعیت و خانواده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به رسانه های گروهی اعلام نمود، ایران در بازه زمانی بین ۱۴۲۰ تا ۱۴۳۰ پنجره جمعیتی را از دست می‌دهد. پنجره جمعیتی تا زمانی باز است که بیش از دو سوم یا بیش از ۶۶ درصد جمعیت بین ۱۵ تا ۶۵ سال باشند، جمعیت سالمند نیز کمتر از ۱۵ درصد و جمعیت کودکان نیز کمتر از ۱۰ درصد باشد. هنوز ما در این پنجره جمعیتی قرار داریم اما با روند کاهش رشد جمعیت در سال ۱۴۲۵ با پنج سال کمتر یا بیشتر یعنی بین ۱۴۲۰ تا ۱۴۳۰ پنجره جمعیتی بسته می‌شود (برکاتی، ۱۳۹۹، ۲۵ خرداد).

بیانیه گام دوم انقلاب (۲۲ بهمن ۱۳۹۷)

بر اساس مطالب منتشره در پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) و به موجب ارزیابی های موجود (در گام اول و ۴۰ سال اول انقلاب اسلامی) از مرحله حداکثری همواره به سوی حداقلی حرکت شده برخی از مشکلات فعلی مدیریت اجرایی در جامعه نیز تابعی از همین وضعیت است. البته در همین دوره پیشرفتهای علمی مرهون جوان‌گرایی در عرصه علوم بود. تعبیر فرصت اصلاح ناکامیها در چهل سال اول انقلاب بیانگر مثبت اندیشی در حوزه های راهبردی کلان کشور است.

اقتصاد مقاومتی راه حل مشکلات اقتصادی امروز کشور است. استفاده از نیروی کار متخصص و جمعیت جوان کشور بعنوان مهم ترین نهاده تولید ملی می‌تواند وضعیت فعلی و کم و کاستی های موجود را دگرگون نماید.

تمدن اسلامی

مراحل ۵ گانه تحقق تمدن اسلامی که در ۱۳۷۹/۹/۱۲ توسط رهبر معظم انقلاب عنوان گردید عبارتند از: انقلاب اسلامی، نظام اسلامی، دولت اسلامی، جامعه اسلامی و در نهایت تمدن اسلامی. طبق بیانات ایشان جمهوری اسلامی ایران در مرحله دولت‌سازی متوقف شده و جامعه‌سازی نیز در گرو ایجاد یک دولت مکتبی است.

جوانان مسئولیت بزرگی در پیگیری و زمینه سازی تمدن اسلامی برعهده دارند. لذا در الگوی حکمرانی متعالی امور جوانان این مسئله مورد توجه می باشد. در این ارتباط ایده دولت جوان مطرح شده است: رهبر معظم انقلاب در تاریخ ۲۸ اردیبهشت ۹۹ در ارتباط تصویری با نمایندگان تشکل های دانشجویی، دولت جوان حزب اللهی را علاج مشکلات کشور دانستند و افزودند: البته معنی اش این نیست که مثلاً رییس این دولت یک جوان سی و دو ساله باشد؛ بلکه یعنی دولت سرپا، بانشاط، آماده و در سنین کار و تلاش باشد.^۱

سبک زندگی

امام خامنه ای در جریان سخنرانی برای جوانان در بجنورد در ۲۳ مهر ۱۳۹۱ به موضوع سبک زندگی و نقش آن در شکل گیری تمدن نوین اسلامی اشاره نمودند.^۲

سبک زندگی بخش حقیقی و اصلی تمدن اسلامی و یکی از راهکارهای شناخت خودی از بیگانه تلقی می شود. سبک زندگی واجد شاخصه های نظری (ارزش ها و هویت) و شاخصه های عینی (مصرف و تفریح) است. سبک زندگی غربی با خاستگاه سکولار است.

هانتینگتون، موفقیت سیاسی و تداوم جامعه آمریکایی را با وجود حضور افراد خارجی با اعتقادات و فرهنگ های متفاوت تنها در پرتو هویت بخشی و در یک کلمه «آمریکایی سازی» آنها ممکن می داند. «جهانی شدن» معادل جهانی سازی سبک زندگی غربی است (هانتینگتون، دفتر پژوهش های فرهنگی، ۱۳۷۸).

مهارت های زندگی

آموزش مهارت زندگی به جوانان می تواند مسایل و مشکلات موجود در زمینه سبک زندگی در جامعه را برطرف نماید. مهارت زندگی توانایی هایی هستند که با تمرین مداوم پرورش می یابند و شخص را برای روبه رو شدن با مسایل روزانه زندگی، افزایش توانایی های روانی، اجتماعی و بهداشتی آماده می کنند.

سازمان جهانی بهداشت مهارت های زندگی را چنین تعریف نموده است: توانایی انجام رفتار سازگارانده و مثبت به گونه ای که فرد بتواند با چالش ها و ضروریات زندگی روزمره خود کنار بیاید. همزمان با یادگیری

^۱<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۳۰۳۹>

^۲<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۲۱۲۵۲>

تسلط و استقرار، در این مهارت ها فرد علاوه بر رسیدن به آرامش و تعادل در زندگی فردی و اجتماعی به ایفای نقش در زندگی خود می پردازد (سازمان بهداشت جهانی ۱۹۹۹).

مهارت هایی که سازمان بهداشت جهانی برای داشتن زندگی فردی و اجتماعی موفق معرفی کرده شامل موارد زیر است:

- خودآگاهی
- مدیریت هیجان
- همدلی
- حل مسئله
- روابط بین فردی
- تصمیم گیری
- ارتباط موثر
- تفکر خلاق
- مقابله با استرس
- تفکر نقادانه

به نظر می رسد در نظام آموزشی کشور و در الگوی حکمرانی متعالی امور جوانان باید به مسئله آموزش مهارت های زندگی توجه جدی بشود.

در ارتباط با رضایت و آرامش روح و روان در مقابل استرس (فشار روحی) و مهارت مقابله با استرس، توسل به تکنیک های غیرالهی مثل یوگا، مدیتیشن نشانگر نیاز جوامع سکولار به آرامش است. اما ادیان و به ویژه دین مبین اسلام توجه ویژه به موضوع دل آرام دارند. قرآن کریم در این زمینه می فرماید:

أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ؛ «آگاه باشید، تنها با یاد خدا دل ها آرام می گیرد». (سوره مبارکه رعد/ ۲۸)

پیشینه تحقیق

هیچ مطالعه علمی و دقیقاً منطبق با عنوان این مقاله یافت نشده، ولی به دلیل اهمیت نقش جوانان در عرصه های مختلف سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، نظامی، علمی و اقتصادی کشور برای جامعه اسلامی، می توان به یک سری پروژه های تحقیقاتی و پژوهشی سازمان ها و موسسات مرتبط با موضوع جوانان در سازمان ملی جوانان، مرکز مطالعات جوانان و مناسبات نسلی در پژوهشکده علوم انسانی و اجتماعی جهاد دانشگاهی، مراکز تحقیقاتی مرتبط با دانشگاه های کشور و مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما اشاره نمود.

رساله دکترای نگارنده این مقاله تحت عنوان الگوی راهبردی اداره امور جوانان در جمهوری اسلامی ایران که در بهمن ۱۳۹۷ تصویب شده مهم ترین و مرتبط ترین پژوهش مرتبط در این حوزه است. رساله دکترای دیگری تحت عنوان راهبردهای فعال سازی جوانان در راستای ارتقای اقتدار ملی ج.ا. ایران نیز در همان دانشگاه با هدف پاسخ به پرسش های موجود در این حوزه انجام گرفته است. از هر دو رساله مذکور مقالاتی استخراج و منتشر شده است. (خرمشاد، محمد باقر، علیپور، رضا، بهار ۱۳۹۴)

روش تحقیق

این تحقیق از نوع کاربردی توسعه ای بوده دانش ضمنی و تلویحی در باره الگوی حکمرانی امور جوانان در جمهوری اسلامی ایران را تدوین و توسعه می دهد.

این تحقیق از انواع تحقیق آمیخته (کیفی و کمی) بوده و جهت دستیابی به هدف در نوع کمی از روش های تحلیل محتوا و گفتمان، روش تفسیری، روش های پیمایشی و اسنادی و روش داده بنیاد استفاده می شود.

در این مقاله از تحقیق نگارنده در رساله دکترا و بررسی مستندات جامعه آماری آن که جهت تحلیل کیفی از نرم افزار مکس کیو^۱ و برای تحلیل کمی از نرم افزار اس پی اس اس^۲ برای بررسی نتایج استفاده شد، بهره برداری شده است. در این تحقیق جامعه آماری شامل ۳ گروه مختلف می شود.

در این مقاله ضمن بررسی کلیه اسناد و مدارک منتشر شده و قابل دسترسی مرتبط با حوزه جوانان شامل گفتمان ولایت فقیه، قانون اساسی، سند چشم انداز و سیاست های کلی نظام تا زمان انجام تحلیل های این تحقیق مورد بررسی و واکاوی قرار گرفته است. در مرحله بعد برای ارزیابی تجربیات کشور در حوزه جوانان به دو صورت تحلیل کیفی و کمی به نظرات تعدادی از خبرگان در حوزه جوانان تا حد اشباع نظری و استخراج وجوه مشترک ایشان مراجعه شده است.

آسیب شناسی حکمرانی امور جوانان در ج.ا.ایران در گام اول انقلاب اسلامی

در سطح بین المللی این سوال مطرح است که چرا در حالی که در زمینه تساوی زن و مرد حرکت ها و جنبش های بین المللی به صورت تلاش برای مشارکت بیشتر زنان در حکمرانی تبلور پیدا کرده اما در مورد جوانان هنوز حرکت جدی را شاهد نیستیم.

در سطح کشورمان نیز سوال این است که آیا به اهداف سند ملی جوانان در چشم انداز ۲۰ ساله جمهوری اسلامی ایران: (مصوب بیست و ششمین جلسه شورای عالی جوانان کشور تیر ۱۳۸۴) رسیده ایم؟ این اهداف در حوزه های مختلف به شرح زیر تعیین شده است:

- علمی و فنی:

^۱MAXQDA

^۲SPSS

برخوردار از تفکر علمی و توانمندی مشارکت در يك نظام توسعه دانایی محور
 برخورداری از سواد پایه (داشتن تحصیلات متوسطه، تسلط به يك زبان بین المللی، توانمند دراستفاده
 از فناوری های روز آمد اطلاعات و ارتباطات
 مجهز به دانش و مهارت های مدیریت عمومی

- اقتصادی:

توانمند در کسب شغل شایسته

توانمندی در تأمین مسکن

رضامندی نسبی اقتصادی

- اجتماعی:

برخوردار از سلامت و رفاه اجتماعی متناسب با شاخص های جهانی

احساس تعلق به خانواده و انگیزه تلاش برای تشکیل آن

بانشاط، مشارکت جو و مسئولیت پذیر

برخوردار از مهارت های اجتماعی

وفاداری به قانون و قواعد اجتماعی

تاب آوری در برابر انحرافهای اجتماعی

- فرهنگی:

افتخار به هویت دینی و ملی

توانمندی برقراری تعامل با فرهنگ جهانی

پایبندی به ارزش های دینی، ملی، اخلاقی، خانوادگی و فرهنگی

پایبند به ارزش های انقلاب اسلامی

تهدید خارجی علیه جوانان

هشدارهای مقام معظم رهبری در ارتباط با محافظت از سرمایه ملی نیروی جوان کشور در برابر انواع تهدیدهای خارجی بیانگر جدی بودن تهدید قدرت های خارجی در این حوزه است. دفتر مرجع جمعیت که به عنوان یک موسسه خصوصی و غیر انتفاعی در ایالت واشنگتن امریکا مستقر بوده از سال ۱۹۲۹ فعالیت می نماید در ژوئن ۲۰۱۵ با انتشار یک کتاب تحت عنوان آیا موافقتنامه هسته ای می تواند به نیروی کار جوان ایرانی کمک نماید؟ این کتاب نوشته فرزانه رودی رئیس بخش خاورمیانه و شمال افریقا در دفتر مذکور در این گزارش برآورد نرخ رشد جمعیت در میان کشورهای حوزه مذکور در سال های ۲۰۱۰ تا ۲۰۴۰ نشان می دهد که عراق با ۱۰۷ درصد رشد در دوره فوق بیشترین رشد مثبت را تجربه خواهد نمود در حالی که کشورمان در همین دوره با رشد منفی ۴۱ درصدی بدترین وضعیت را در اختیار خواهد داشت.

دکتر جواد صالحی اصفهانی به عنوان یکی از محققان همکار موسسه بروکینگز در میزگردی که موسسه نوآوری دبی ودانشکده کندی هاروارد در سال ۲۰۱۰ و بعد از وقایع انتخابات ۱۳۸۸ ایران ترتیب داده بود در مورد وضعیت جوانان در ایران در سخنرانی خود تحت عنوان جوان ایرانی در دوران بحران اقتصادی گفت: جوانان کشور پس از ۱۷ سال تحصیل در مدرسه و دانشگاه اگر از شانس استخدام هم برخوردار شوند، به دلیل حقوق ناچیز امکان تشکیل خانواده نخواهند داشت. به نظر وی مسایلی چون بیکاری و مشکلات پیش روی ازدواج جوانان جزو عوامل اصلی نارضایتی جوانان از سیاست های دولت در ایران است. وی در قالب دیدگاه سکولار با طرح یک سری از مطالبات بر حق جوانان کشور در صدد القای مخالفت جوانان با سیاست های دولت جمهوری اسلامی ایران است.

گراهام فولر کارشناس شناخته شده سازمان جاسوسی سیا در زمینه جهان اسلامی، در گزارشی که در سال ۲۰۰۳ توسط انستیتو بروکینگز منتشر شده با اشاره به نفوذ گروه های اسلامی بر جوانان این کشورها این روند را به ضرر امریکا ارزیابی و پیش بینی نموده دشمنی با امریکا بین جوانان این کشورها همچنان افزایش یابد. وی به دولت امریکا توصیه نموده باید از سیاست لیبرالیزه نمودن این کشورها حمایت و میزان مشارکت جوانان در امور سیاسی واجتماعی افزایش یابد. وی در مورد کشورهای عرب روی توسعه سیستم آموزشی سکولار در این کشورها تاکید نموده به عقیده وی این مراکز آموزشی به مرور مراکز آموزش دینی را منفعل خواهند ساخت. وی در مورد دلایل گرایش جوانان به رادیکالیسم معتقد است که

جوانان بین ۱۸ تا ۲۴ سال در کشورهای اسلامی بیشترین گروه آسیب پذیر از بیکاری بوده و به همین دلیل جذب گرایش های رادیکال سیاسی مختلف می شوند.

ارتباط مسایل اجتماعی با توسعه (تفاوت دیدگاه سکولار با دیدگاه الهی در این حوزه)

سازمان های بین المللی در دهه ۱۹۹۰ پس از تجربه سه دهه در فرآیند توسعه به این دیدگاه رسیدند که توسعه واقعی و پایدار آن است که ابعاد اجتماعی توسعه را درکنار ابعاد اقتصادی آن دنبال کند و در این راه، نقش منابع و نیروهای انسانی بیش از پیش باید مورد توجه قرار گیرد.

پیش نویس منشور بین المللی حقوق جوانان در ۱۹۹۸ تا حدود زیادی ملهم از ارزش های لیبرالیستی و سکولاریسم غرب بود لذا در خلال مذاکرات با نمایندگان دولت ها و بالاخص دولت های اسلامی در سازمان ملل متحد تعدیل شد اما در عین حال روح اولیه خود را حفظ نموده است. (معاونت مطالعات و تحقیقات سازمان ملی جوانان، پاییز ۱۳۸۷)

موضوع جوانان در سطح ملی قبل و بعد از انقلاب اسلامی همواره از مهم ترین مسایل مورد توجه حکومت مرکزی در کشور بوده است. در دوره معاصر موضوع جوانان از چشم انداز حوزه های گوناگون شناختی و به طور خاص در قالب مسایل جمعیت شناسی و انسان شناسی اغلب تحت تاثیر دیدگاه سکولار توجیه و تعریف شده است. این وضعیت تقابل مدرنیسم غربی و اندیشه الهی و دینی را به دنبال داشته است. سکولاریسم از نظریه هرم نیازهای اساسی انسان (معروف به هرم مازلو) برای بازخوانی حوزه جوانان استفاده نموده است. از همین رو گفتمان های مادی از تفسیر و تجزیه و تحلیل واقع گرای دیدگاه منحصر به فرد انقلاب اسلامی در حوزه جوانان ناتوان است.

در مقابل در یک نظام الهی، انسان باید فارغ از دغدغه های زندگی مادی به رشد و تعالی معنوی برسد. بنابراین فراهم نمودن بستر لازم برای رشد دنیوی و اخروی جوانان مهم ترین هدف الگوی حکمرانی متعالی جوانان در جمهوری اسلامی ایران است.

متاسفانه غلبه معیارهای وارداتی از قبیل شاخص های بین المللی برای ارزیابی وضعیت جوانان در کشور در حوزه های مختلف اجرایی و جامعه شناسی قابل شناسایی می باشد. این موضوع در زمینه ترجمه مستندات غیر بومی و انتشار آن در حوزه های دانشگاهی منجر به نوعی الیناسیون^۱ محتوایی می شود. نهضت تولید علم بومی به جای ترجمه و واردات مطالب حوزه حکمرانی متعالی امور جوانان نیز یکی دیگر از اهداف و دستاوردهای الگوی ارائه شده در این زمینه است.

یکی از مدیران وزارت ورزش و جوانان (۱۱ اسفند ۱۳۹۵) گفت: وضعیت ایران در گزارش توسعه جوانان سال ۲۰۱۵ در شاخص آموزش در رتبه «خیلی خوب» قرار دارد و همچنین در موضوع بهداشت، وضعیت «خیلی خوبی» داریم، اما در زمینه اشتغال در شرایط «متوسط» و در موضوع مشارکت سیاسی و مدنی در طبقه «کم» قرار گرفته‌ایم. وی گفت: امتیاز کلی ایران در این گزارش در رتبه بندی «کم» تا «خیلی زیاد» در رتبه «زیاد» قرار دارد که وضعیت نسبتاً خوبی است، اما معتقدیم با ارائه گزارش‌های واقعی در حوزه مشارکت‌های سیاسی و مدنی، رتبه کشورمان به مراتب می‌تواند ارتقا یابد.^۱

به نظر می‌رسد استفاده از این قبیل شاخص‌ها لازم است ولی کافی نیست. لذا در اهداف سند ملی جوانان در چشم‌انداز ۲۰ ساله جمهوری اسلامی ایران مهم‌ترین تمرکز کشور در حوزه اقتصادی بوده که آن هم به دلیل ضعف مدیریت جامع دستاورد مناسبی نداشته است. اما مهم‌ترین دستاوردهای حوزه جوانان در حوزه علمی بوده و در حوزه‌های اجتماعی و اعتقادی و فرهنگی به ویژه هویت ملی و اسلامی عملکرد بسیار ضعیفی ارائه شده است.

نهادسازی در حوزه جوانان در ج.ا.ایران

هر چند طرح مسئله نهادسازی در حوزه جوانان با تأسیس شورایی عالی جوانان ۱۳۷۱ در چارچوب زمانی گفتمان سازندگی آغاز شده بود، لکن بسط و گسترش آن در قالب ایجاد و توسعه سازمان‌های غیر دولتی جوانان، سازمان‌های دولتی و سازمان‌های عمومی و آن هم به شکل رسمی و قانونی‌اش را می‌توان در چارچوب زمانی برنامه پنج ساله سوم مشاهده کرد. اگر به محتوای ماده ۱۵۷ قانون برنامه توسعه رجوع شود، نهادسازی به سود جوانان، به وضوح مطرح شده است. رجوع به قوانین بودجه سال‌های اجرای قانون برنامه سوم توسعه نیز خود شاهد دیگری بر عزم جدی دولت برای بسط و تقویت سازمان‌های عمومی و سازمان‌های غیردولتی در حوزه جوانان است:

- تشکیل کمیته امور بانوان و جوانان در دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام (۱۳۷۶، آذر)
- حمایت از تأسیس بیش از ۲۰۰۰ سازمان غیر دولتی جوانان (۱۳۸۳-۱۳۷۷)
- تأسیس مرکز ملی جوانان (۱۳۷۸)
- تأسیس خبرگزاری دانشجویان ایران ایسنا (۱۳۷۸)
- تأسیس و راه‌اندازی سازمان دانش‌آموزی (۱۳۷۸)
- تبدیل مرکز ملی جوانان به سازمان ملی جوانان (۱۳۷۹)

- تأسیس مجمع ملی جوانان (۱۳۸۳)
- حمایت از تأسیس و راه اندازی مراکز مطالعات جوانان در دانشگاه ها (از ۱۳۸۳ تاکنون)
- تشکیل فراکسیون جوانان در مجلس (۱۳۹۱، ۶ تیر)
- مشاوران جوان دولت های نهم و دهم (مرداد ۸۴ تا مرداد ۹۲)
- وزارت ورزش و جوانان (۱۳۸۹، ۸ دی)

نتایج تحلیل کیفی و کمی حکمرانی امور جوانان

حاصل جمع‌بندی تحلیل کیفی عملکرد حکمرانی امور جوانان در جمهوری اسلامی ایران و انطباق با اهداف انقلاب اسلامی در این حوزه در جدول زیر به نمایش درآمده است. این جدول حاصل بررسی و تحلیل جامعه آماری این تحقیق شامل گفتمان ولایت فقیه، قانون اساسی، اسناد پایه (شامل برنامه های توسعه و مصوبات شورای عالی جوانان و ...) بوده، ارزیابی هر یک از مولفه ها به صورت ۴ گزینه منطبق بوده، نسبتاً منطبق بوده، کمی منطبق بوده و منطبق نبوده مشخص شده است:

جدول (۲) نتایج پرسشنامه (چک لیست تجارب نظام) ارزیابی کیفی وضعیت حکمرانی امور جوانان

نتایج تحلیل	مولفه ها و مضامین	محرور راهبردی
کمی منطبق بوده	تربیت انسان اسلامی	دکترین
نسبتاً منطبق بوده	رشد فضایل اخلاقی (ایمان و تقوا) در جوان	
کمی منطبق بوده	آماده سازی نسل جوان برای حکومت صالحان	
نسبتاً منطبق بوده	ارتقای فرهنگ و هویت دینی و ملی جوانان	
نسبتاً منطبق بوده	اعتقاد به عنایت خدا در ارتقای معنوی جوانان	
منطبق نبوده	نگاه همه سو نگر و جامع به مسائل جوانان	
کمی منطبق بوده	اهتمام به امور جوانان	هدف گذاری
نسبتاً منطبق بوده	اولویت قرار دادن سبک زندگی جوانان	
کمی منطبق بوده	حفظ و ارتقاء، سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی جوان	
کمی منطبق بوده	افزایش زمینه مشارکت جوانان در تعیین سرنوشت خود	
نسبتاً منطبق بوده	ایجاد تحول بنیادین علمی، فرهنگی، فکری و روحی در جوانان	
نسبتاً منطبق بوده	تقویت بنیه دفاع ملی از طریق آموزش نظامی جوانان	

نسبتاً منطبق بوده	حفاظت از فداکاریهای جوانان با قلم و زبان و قلب	
منطبق نبوده	تقویت بنیه اقتصادی جوانان	سیاست گذاری
نسبتاً منطبق بوده	ایجاد خودباوری در جوانان	
نسبتاً منطبق بوده	تقویت ابتکار، امید و انرژی در جوانان	
کمی منطبق بوده	اصلاح نگرش مسئولین نسبت به جوانان	
نسبتاً منطبق بوده	پایبندی دانشگاه به رسالت خود در شکوفایی علمی و فکری نسل جوان	
نسبتاً منطبق بوده	عدم غفلت از توطئه فرهنگی دشمن	
کمی منطبق بوده	برنامه ریزی بلند مدت و فرابخشی برای جوانان	برنامه ریزی
منطبق نبوده	برنامه ریزی برای رفع ناکارآمدی اداره امور جوانان	
منطبق نبوده	فراهم کردن زمینه اجرای مصوبات شورای عالی جوانان	
منطبق نبوده	استفاده از فنون و مهارت های کار تیمی	هدایت
نسبتاً منطبق بوده	آشنا کردن جوانان با هویت فرهنگی و تاریخی	
کمی منطبق بوده	مشارکت دادن بخش خصوصی در حوزه جوانان	
منطبق نبوده	استفاده از سمن ها در پیشگیری از آسیب های اجتماعی	
نسبتاً منطبق بوده	ساماندهی تحقیقات در حوزه جوانان	
نسبتاً منطبق بوده	دانش افزایی و مهارت افزایی جوانان	
منطبق نبوده	ایجاد هماهنگی بین دستگاه های مختلف در حوزه جوانان	هما هنگی
منطبق نبوده	همگرایی و هم افزایی بین دستگاههای مسئول	
کمی منطبق بوده	اختصاص ردیف بودجه با موضوع جوانان	سازمان دهی
کمی منطبق بوده	سامان دهی امور جوانان	
کمی منطبق بوده	متمركز نمودن امور جوانان	
کمی منطبق بوده	تعیین تکلیف ساختار اداره امور جوانان	
کمی منطبق بوده	واگذاری مسئولیت ها به جوانان	
نسبتاً منطبق بوده	محافظت از جوانان در برابر تهدید ها	پیاده سازی و اجرا
کمی منطبق بوده	اجرای عدالت اجتماعی	
کمی منطبق بوده	اوقات فراغت جوانان	
کمی منطبق بوده	پیاده سازی رویکردهای مهم در خصوص جوانان	
کمی منطبق بوده	تعیین شاخص های ارزیابی عملکرد	

منطبق نبوده	نظارت بر اجرا به واسطه بودجه	کنترل و ارزیابی
منطبق نبوده	اطمینان از مصرف بودجه در جای مناسب خود	
کمی منطبق بوده	ارائه گزارش به رهبری در خصوص آسیبها	

در مرحله دوم ضمن رجوع به نظر خبرگان، پرسشنامه ای طراحی شد که خبرگان بتوانند نظرشان را در خصوص موضوع مورد سوال به شکل کمی، نه کیفی، در قالب چهار گزینه منطبق نبوده، کمی منطبق بوده، نسبتا منطبق بوده و منطبق بوده ارائه کنند. این پرسشنامه علاوه بر پر کردن خلأهای احتمالی در پاسخ مصاحبه شوندهگان، می باید اطلاعات صریحی از وضعیت هر کدام از محورهای ۹ گانه الگوی راهبردی اداره امور جوانان در اختیار محقق می گذاشت. در این راستا ۱۳ گروه مختلف (شامل ۹ محور الگوی راهبری) و ۱۶۷ سوال کوتاه از مقولات مرتبط با موضوع جوانان استخراج شد و در قالب یک پرسشنامه بسته در این تحقیق مورد استفاده محقق قرار گرفت.

پرسشنامه مذکور توسط جامعه آماری متشکل از ۳۲ نفر از خبرگان و صاحب نظران حوزه جوانان و علوم اجتماعی و سیاسی تکمیل گردیده و نتایج حاصل از آن در جدول زیر به نمایش درآمده است. بر اساس این نتایج انطباق عملکرد با اهداف موجود مشخص گردیده است.

جدول (۳) نتایج پرسشنامه (چک لیست تجارب نظام) ارزیابی کمی وضعیت اداره امور جوانان

جمع بندی نظرات	چک لیست تجارب نظام در حوزه اداره امور جوانان
کمی منطبق بوده	آیا اداره امور جوانان با تحقق شاخص های نظریات پایه (رشد فضایل اخلاقی، تقویت هویت دینی و ملی، عدالت خواهی و ...) منطبق بوده است؟
کمی منطبق بوده	آیا اداره امور جوانان با تحقق شاخص های دکتترین (جوان گرایی، رشد مادی و معنوی جوانان، سازماندهی جوانان برای دفاع از کشور و ...) منطبق بوده است؟
منطبق نبوده	آیا اداره امور جوانان با تحقق شاخص های اهداف (مشارکت و ادغام اجتماعی جوانان، توانمند سازی، مهارت های زندگی، آسیب های اجتماعی و ...) منطبق بوده است؟
کمی منطبق بوده	آیا اداره امور جوانان با تحقق شاخص های سیاست (انسجام و ثبات سیاست ها، رویکردهای مختلف شامل رویکرد جامع نگر و رویکرد رفع موانع اجرا و ...) منطبق بوده است؟
کمی منطبق بوده	آیا شاخص های برنامه ریزی (تعیین مولفه های برنامه ریزی، تعریف و تنظیم هدف ها و برنامه های عملیاتی و ...) با نیاز های اداره امور جوانان منطبق بوده است؟

آیا شاخص های هدایت و رهبری (ارایه تمدن و سبک زندگی اسلامی، شناسایی به موقع تهدیدها، فرصت ها، ضعف و قوت و ...) با نیاز های اداره امور جوانان منطبق بوده است؟	کمی منطبق بوده
آیا شاخص های هماهنگی (نگرش سیستمی، الزامات قانونی، پاسخگویی قانون و ...) با نیاز اداره امور جوانان منطبق بوده است؟	کمی منطبق بوده
آیا شاخص های سازماندهی (شاخه جوانان در احزاب، بسیج دانش آموزی و دانشجویی، مشاورین جوان دولت و ...) با نیاز اداره امور جوانان منطبق بوده است؟	کمی منطبق بوده
آیا شاخص های پیاده سازی و اجرا (کارآیی نظام مدیریتی کشور، توفیق شورایی جوانان، سازماندهی ساختار مناسب، مشارکت جوانان در مسئولیت های اجرایی و ...) اداره امور جوانان منطبق بوده است؟	کمی منطبق بوده
آیا شاخص های نظارت و کنترل (تاثیر نظارت و کنترل بر اصلاح راهبردها، ساختارهای موثر نظارتی، سیستم خود نظارتی و خود کنترلی دینی در مسایل تربیتی جوانان و ...) با نیازهای اداره امور جوانان منطبق بوده است؟	کمی منطبق بوده
آیا راهکارهای کنترل تغییرات محیطی (مراقبت از الگوهای رقیب، تغییر ظرفیت دانشگاه ها، فناوری اطلاعات و ...) با اداره امور جوانان منطبق بوده است؟	نسبتاً منطبق بوده
آیا تدابیر متخذه برای مقابله با چالش ها (دیدگاه راهبردی، هماهنگی بین سازمان ها و تقسیم کار ملی، هماهنگی بین قوانین و مقررات، اصلاح ساختارها و ...) با اهداف اداره امور جوانان منطبق بوده است؟	کمی منطبق بوده
آیا اداره امور جوانان با اهداف انقلاب اسلامی (تعالیم دین مبین اسلام، مقابله با حصر اقتصادی، پاسخ به انتظارات بین المللی و ارایه الگوی تربیتی جوانان، هویت ملی جوانان متناسب با آرمانهای انقلاب اسلامی، اصلاح الگوی مصرف و ...) منطبق بوده است؟	نسبتاً منطبق بوده

تحلیل شکاف وضعیت مطلوب با وضعیت موجود

با مقایسه وضعیت مطلوب در برنامه های و سیاست های کلی کشور در حوزه جوانان و وضعیت موجود شکاف موجود میان این دو وضعیت مشخص می گردد. تعیین فاصله وضعیت موجود با نیل به اهداف مندرج در وضعیت مطلوب، برای اتخاذ تدابیر لازم و اصلاح امور نقش حیاتی دارد. با مرور تجربیات موفق و ناموفق کشور در حوزه جوانان می توان این گونه نتیجه گرفت که در حوزه سیاست گذاری و تدوین قوانین در حوزه جوانان حرکت های خوبی انجام گرفته که روند تکاملی آنها نیز قابل تشخیص می باشد. البته بخشی از این پیشرفت مدیون و مرهون توجه جامعه بین المللی به موضوع جوانان می باشد.

اما در حوزه هماهنگی و سازماندهی دستگاه های مختلف برای اجرای مصوبات مختلف در زمینه جوانان مشکلات اساسی موجود بوده که نتیجه این وضعیت تراکم و انباشت مصوبات غیر عملیاتی در حوزه مذکور می باشد. از عمده ترین دلایل وضعیت مذکور فقدان راهبرد اجرایی و ابزارهای کنترل و ارزیابی در این حوزه بوده ضعف مدیریت کلان جامعه، ساختارهای اجرایی ذریبط و تامین مالی طرحهای حوزه جوانان نیز مشکلات مذکور را تشدید می کنند.

جدول (۴) شکاف وضعیت مطلوب با وضعیت موجود در حکمرانی امور جوانان

تجارب کشور در اداره امور جوانان			
	سازمان ملی جوانان	برنامه های پنج ساله	وضعیت مطلوب و تجارب موفق
	برنامه ساماندهی امور جوانان	ستاد ساماندهی امور جوانان	توسعه
	کمیسیون ازدواج و خانواده جوانان، کمیسیون مشارکت اجتماعی و هویت جوانان، کمیسیون اقتصاد، اشتغال و مسکن جوانان، کمیسیون اوقات فراغت و آسیب های اجتماعی جوانان، کمیسیون فضای مجازی جوانان، کمیسیون بین الملل جوانان	ستاد ساماندهی امور جوانان	
	هزار و پانصد سازمان مردم نهاد NGO معتبر جوانان داریم که اگر درواقع این را به بیست و پنج میلیون جمعیت جوان سرشکن کنیم به ازای هرپانزده هزار نفر تقریباً یک سازمان مردم نهاد جوانان موجود است.	سمن ها	
	(سیاست های اجرایی) در حوزه های چهارده گانه: ۱. هویت دینی و ملی ۲. آموزش و آموزش عالی ۳. حقوق و مشارکت جوانان ۴. اوقات فراغت ۵. رسانه ها و فناوری های اطلاعات و ارتباطات ۶. بهداشت و سلامت ۷. خدمت نظام وظیفه	سیاست ملی جوانان	

۸. اشتغال ۹. ازدواج ۱۰. مسکن جوانان ۱۱. مهاجرت ۱۲. بزهکاری ۱۳. دختران و زنان جوان ۱۴. گروه های جوان با نیازهای خاص		
ضریب جینی قبل از انقلاب، بالای پنجاه بود در حالی که در سال ۹۴ به عدد ۳۸ رسیده است. قبل از انقلاب قشر فقیر مطلق ۴۶ درصد بود در حالی که در سال ۹۳، این عدد به ۹٫۵ درصد رسیده است.	عدالت اجتماعی ^۱	
	فناوری ارتباطات	
ادغام سازمان ملی جوانان و سازمان تربیت بدنی با یکدیگر با هدف کوچک سازی دولت و کاهش بار اجرائی و برای نظارت و شفاف سازی بیشتر در این حیطة عنوان شد.	وزارت ورزش و جوانان	
۲۳ برابر شدن جمعیت دانشجویی نسبت به قبل از انقلاب،	دستاوردهای نظام آموزشی کشور	
	شورای عالی جوانان	
	منشور تربیتی	
	نظارت رهبری در حوزه آسیب های جوانان	

^۱ امام ره می فرمودند جنگ در راس امور است، الان هم مقام معظم رهبری می فرمایند عدالت و پیشرفت در راس امور است.

	<p>۱۵۰۰ سند در حوزه جوانان داریم.</p>	<p>انباشت قوانین غیر اجرایی</p>	<p>وضعیت موجود و تجارب ناموفق</p>
		<p>نظام آموزش محور به جای اشتغال محور</p>	
	<p>ابتدال اخلاقی</p>	<p>آسیب ها علیه جوانان</p>	
	<p>اعتیاد</p>		
	<p>رواج یاس و نا امیدی</p>		
	<p>دوره سربازی باید دوره آموزش مهارت ها باشد</p>	<p>بهینه سازی دوره نظام وظیفه</p>	
<p>دردیدار رهبری با مسئولان جوانان شامل مشکینی و میر باقری نسبت به آسیب ها گلایه کردند. فرمودند ما ۲۰ سال عقب هستیم. اگر به نیازهای طبیعی به موقع می پرداختیم. مشکلات فعلی در زمینه اشتغال، ازدواج، مسکن تا این حد نبود. موضوع جوانان یک موضوع حیثیتی است.</p> <p>درحال حاضر شاهد چهارمیلیون مجرد بالای ۳۰ سال هستیم. این در حالی است که ما ۱۲ میلیون جوان در سن ازدواج نیز داریم.</p> <p>دختران مزدوج از تحصیل روزانه محروم می شوند که به نوعی تنبیه تلقی می شود. که با تشویق ازدواج همخوانی ندارد.</p> <p>۴۰ درصد جوانان مزدوج طلاق می گیرند</p>	<p>ازدواج</p>	<p>بی توجهی به مطالبات معیشتی جوانان</p>	
<p>نرخ بی کاری جوانان در ایران ۲۹٫۴ درصد است، درحالی که نرخ بی کاری کل در جامعه ۱۲٫۲ است.</p>	<p>اشتغال</p>		

<p>در بخش اوقات فراغت ۱۹ سازمان اجرایی فعال موجود است اما فقط به بخش محدودی یعنی ۲۰۰ هزار نفر از ۱۵ میلیون نفر جوانان کشور از برنامه های اوقات فراغت بسیج و شهرداریها و آموزشی پرورش ... استفاده می کنند. ۱۰ درصد از جامعه هدف از برنامه ریزیها منتفع می شوند در صورتی که باید ۸۰ تا ۹۰ درصد جامعه استفاده کنند</p>	<p>اوقات فراغت</p>
	<p>خروج نخبگان از کشور</p>
	<p>غفلت از مطالبه عدالت جوانان</p>
	<p>ناکارآمدی اجرایی امور جوانان</p>
	<p>بحران جانشینی و جوان گرایی در دستگاه های اجرایی</p>
<p>عدم نگاه جدی دولت به موضوع جوانان</p>	<p>بی توجهی دولت به حوزه جوانان</p>
<p>در حوزه جوانان علیرغم توصیه های موجود ابزار لازم برای تحقق اهداف در اختیار قرار نگرفته است.</p>	<p>دشواری بودن اجابت مطالبات</p>
<p>بر اساس رویکردهای متفاوت مدیران در هر دوره ای اولویتها متفاوت بود. در دوره حاج علی اکبری اولویت با مشارکت ، هویت و ازدواج بود. در دوره بذریاش اولویت خاصی نبود و بیشتر در زمینه برگزاری جشنواره ها تمرکز شده بود. در شرایط موجود هم موضوع مشارکت و سمن ها رویکرد اصلی هستند.</p>	<p>سیاستگذاری سلیقه ای</p>
<p>ادغام ورزش و جوانان یک اشتباه استراتژیک بود.</p>	<p>ضعف ساختاری حوزه جوانان</p>

<p>رئیس سازمان ملی جوانان به عنوان معاون رئیس- جمهور ظرفیت‌های بسیار مهمی داشت که باید استفاده می شد و اگر استفاده نشده شاید به دلیل ضعف مدیریت بوده است.</p>	<p>ضعف مدیریت در حوزه جوانان</p>
<p>قرار بوده است سازمان ملی جوانان و وزارت ورزش جوانان بتواند بین دستگاه‌های مختلف (مثل وزارت آموزش و پرورش، آموزش عالی، وزارت ارشاد، صدا و سیما، وزارت رفاه و تامین اجتماعی، شورای عالی انقلاب فرهنگی) هماهنگی ایجاد بکند. اما محقق نشده است.</p>	<p>ضعف هماهنگی بین دستگاه‌ها</p>
<p>اکثر مصوبات این شورا در طول ۲۴ سال فعالیت آن اجرایی نشده است.</p>	<p>عدم اجرای مصوبات شورای عالی جوانان</p>
<p>برنامه‌های موجود فاقد شاخص‌ها و معیارهای قابل سنجش هستند. در برنامه‌های توسعه کمیته‌ها بیان نشده است.</p>	<p>فقدان معیار و شاخص ارزیابی عملکرد</p>
<p>بودجه بخش جوانان در سال ۹۵ به ۱۰ میلیارد تومان رسید. با توجه به بودجه ۱۲۰ هزار میلیارد تومانی دولت و رقم مذکور برای ۲۵ میلیون نفر جوانان کشور تناسب معقولی وجود ندارد. (یعنی سهم ۰/۰۰۶ درصدی بودجه برای حدود ۳۰ درصد جمعیت کشور)</p>	<p>فقدان منابع مالی مستقل حوزه جوانان</p>
<p>در دیدار آقای حاجی علی اکبری با مقام معظم رهبری (سال ۸۶، ۸۷) حضرت آقا به شدت سازمان ملی جوانان و سیستم جوانان رو از اینکه وارد کار اجرایی بشوند پرهیز دادند. در دوره آقای بذریاش نگرش سازمانی سازمان ملی جوانان تغییر پیدا کرد و سازمان وارد بحث‌های اجرایی شدند و بعد با ادغام همه چیز تعطیل شد.</p>	<p>محدودیت اجرایی سازمان ملی جوانان</p>

جمع‌بندی و پیشنهادات

برنامه‌های مقدماتی برای نیل به اهداف حکمرانی متعالی امور جوانان به شرح ذیل پیشنهاد می‌گردد: در بخش جمع‌بندی مقاله در این پژوهش الگوی راهبردی اداره امور جوانان واجد ابعاد ۹ گانه ای احصاء گردید که در دو گروه ارکان جهت ساز و ابعاد مدیریتی طبقه بندی می‌شوند. لذا هرگونه تغییر و اصلاح در اداره امور جوانان نیازمند مقدماتی است که باید در ارکان جهت ساز (دکترین، اهداف و سیاست‌ها) برای آن اتخاذ تدبیر گردد. مشخص گردید باید ابعاد مدیریتی (سازمان دهی، هماهنگی، هدایت و رهبری، اجرا و پیاده‌سازی و کنترل) حکمرانی جوانان نیز مورد بازبینی و آسیب شناسی قرار گیرد.

با مرور تجربیات گذشته در حوزه اداره امور جوانان مشخص گردید آسیب شناسی علمی در این حوزه از تکرار دوباره اشتباهات جلوگیری می‌کند. آسیب شناسی عملکرد گام اول یا چهل سال اول انقلاب برای اصلاح امور در گام دوم و چهل سال دوم ضروری است. الگوی حکمرانی متعالی باید واجد جزئیات و مطالب تفصیلی مربوط به ارکان جهت ساز و ابعاد مدیریتی باشد. موضوع انتقاد پذیری سیستم اجرایی که تابعی از نظام امر به معروف و نهی از منکر است و نظام کنترل و ارزیابی عملکرد در سیستم مدیریت اجرایی نیازمند بررسی و اصلاح است.

در حوزه اجرایی مشخص گردید یک سری از مسائل و مشکلات مرتبط با جوانان تابعی از مسائل و مشکلات عمومی جامعه مثل بحران‌های اقتصادی اجتماعی و تکنولوژیک هستند، بنابراین مسائل مذکور بیشتر از اینکه ریشه در مدیریت امور جوانان داشته باشند در سایر حوزه‌های عمومی ریشه دارد.

در این پژوهش به این جمع‌بندی رسیدیم که شورای عالی جوانان بعنوان مهم‌ترین ساختار اجرایی متولی امور جوانان در کشور تابعی از شورای عالی انقلاب فرهنگی تلقی می‌شود. لذا مسایل و مشکلات شورای عالی انقلاب فرهنگی در شورای عالی جوانان نیز منعکس شده است. بنابر این عملکرد شورای عالی جوانان باید آسیب شناسی گردد. با توجه به مصوبات متعدد شورای عالی جوانان و همچنین سایر قوانین و مصوبات قانونی مرتبط با اداره امور جوانان (مصوبات بعضاً غیر عملیاتی) ضرورت پالایش و بازنگری قوانین موجود در این زمینه ضرورت دارد.

در بخش پیشنهاد های این پژوهش نیز به یک سری موارد به شرح زیر اشاره گردیده است: با توجه به اینکه در گذشته رویکردها و عملکرد حوزه جوانان تابعی از تغییر دولت‌ها و وزرا بوده لازم است در الگوی حکمرانی امور جوانان در گام دوم انقلاب اسلامی از سیاست‌های مقطعی و سلیقه‌ای اجتناب نموده و یک سیاست پایدار در این حوزه طراحی و پیگیری شود.

در حوزه علم حکمرانی (اداره) امور جوانان ضمن اینکه استفاده از تجربیات موفق بین المللی و بومی سازی آنها نادیده گرفته نمی شود اما تولید علم و دانش در حوزه حکمرانی جوانان به جای ترجمه مطالب وارداتی اولویت دارد. در حوزه علوم و به ویژه علوم انسانی به موازات ترجمه آثار خارجی باید در زمینه تولید علم و دانش در این زمینه ها متناسب با شان تمدن اسلامی حرکت نمود.

به موجب اصول مسلم مدیریت، احراز شرایط تغییر برای اصلاح، نیازمند گفتمان سازی در هر حوزه ای می باشد. رهنمودهای رهبری در حوزه های مرتبط با جوانان حرکت موثر و تاثیرگذاری در حوزه گفتمان سازی تلقی می شود. برگزاریهمایش های ملی با مشارکت حداکثری خبرگان حرکت موثری در زمینه گفتمان سازی ملی در این زمینه خواهد بود. استفاده از ظرفیت های آموزشی شامل آموزش و پرورش و آموزش عالی هم در این زمینه نباید نادیده گرفته شوند. نقش رسانه های عمومی و صدا و سیما در این ارتباط بسیار تاثیرگذار است.

حکمرانی امور جوانان نیازمند تشکیلات و ساختارهای عریض و طویل نیست. در این زمینه می توان از تکنیک های موجود برای چابک سازی سازمانی مانند برون سپاری فعالیت ها در شورای عالی جوانان و دستگاه متولی اداره امور جوانان استفاده نمود.

تعیین شاخص های ارزیابی عملکرد در حوزه جوانان. ضروری است. (در این زمینه میتوان از تجربه اتحادیه اروپا در زمینه تهیه داشبورد جوانان^۱ و تعیین شاخص های راهبردی در این زمینه استفاده کرد) مسائل مرتبط با مدیریت به دلیل ارتباط با مولفه های انسانی ماهیت پویا داشته و بنابراین به راه حل های پویا و تکنیک های سیستم دینامیکی به جای نسخه ها و روش های ثابت و استاتیک نیازمند است. این مسئله در ارتباط با مسایلی از جنس جوانان، سالمندان و زنان نقش اساسی دارد.

موضوع اشتغال جوانان یک معضل بین المللی است. اصولاً بسیاری از مسائل و معضل های مرتبط با جوانان مسایل مشترک بین المللی هستند لذا نباید با نگاه غلط و ارزیابی اشتباه این قبیل مسایل را محدود به کشورمان تلقی نموده و دچار یاس و ناامیدی شد. توانمند سازی جوانان برای ایفای نقش لازم

^۱ کمیسیون اروپا در قالب بررسی وضعیت جوانان در ۲۸ کشور عضو اتحادیه اروپا و طرح داشبورد جوانان اتحادیه اروپا ۴۱ شاخص در ۸ حوزه متفاوت در استراتژی اتحادیه اروپا در حوزه جوانان مصوب ۲۰۰۹ را مورد بررسی قرار داده است. (به نقل از پایگاه اینترنتی کمیسیون اروپا - http://ec.europa.eu/youth/dashboard/index_en.htm)

در تولید ارزش افزوده برای جامعه از طریق اصلاح نظام آموزشی کشور و استقرار نظام آموزشی اشتغال محور امکان پذیر است.

آموزش مهارت‌های زندگی به جامعه و جوانان ضروری است. بی‌اطلاعی از مهارت‌های زندگی فقط مشکل جوانان نیست و البته این مسئله فقط مسئله جامعه ایرانی هم نیست و به همین دلیل سازمان ملل نیز روی آن تمرکز نموده است.

مسئله اعتماد به جوانان نیازمند آمادگی آنها برای قبول مسئولیت‌ها است. بخشی از این کار منوط به نظام جامع آموزشی و بخش دیگری بر عهده جوانان است. با توجه به اینکه در مقاطع مختلف و در حوزه انتقال مسئولیت‌ها در جامعه موضوع شایسته محوری مطرح گردیده اما به گونه‌های مختلفی در این زمینه عمل شده به نظر می‌رسد تعیین شاخص‌ها در حوزه شایسته سالاری اولویت دارد. یکی از نتایج اصلاح الگوی حکمرانی جوانان، استقرار نظام رقابتی در مدیریت کشور خواهد بود و می‌تواند منجر به استقرار شایسته سالاری در عرصه‌های مدیریت و ایجاد فضای لازم برای جوان‌گرایی است.

معیارهای معنوی، اخلاقی حتی در جوامع سکولار واجد اهمیت روزافزون شده توجه به تکنیک‌های آرامش ذهن، مدیتیشن، یوگا، مالکیت معنوی... برخی از این موارد هستند. اما در جامعه ما این قبیل امور عملاً مورد توجه لازم و کافی نیست. حوزه مولفه ارزش‌های معنوی، فرهنگی و اصول اخلاقی جامعه نیازمند آسیب‌شناسی و ارائه راهکارهای عملیاتی است.

بحران جانشین‌پروری، انتقال تجربه‌های کاری به جوانان و جوان‌گرایی در کنار از دست رفتن مزایای پنجره جمعیتی کشورمان برای توسعه و پیشرفت، مسایل اساسی تحقق الگوی حکمرانی متعالی در امور جوانان است.

توسعه فناوری‌های جدید مثل فناوری اطلاعات می‌تواند برای ایجاد فرصت‌های شغلی برای جوانان زمینه‌های لازم را فراهم نماید. (در این زمینه می‌توان از الگوی کشورهای مثل هند، چین، آمریکا و اتحادیه اروپا در این زمینه استفاده کرد)

با توجه به اینکه سبک زندگی یکی از شاخص‌های اصلی هویتی در حوزه تمدنی جوامع مختلف است لذا در الگوی حکمرانی امور جوانان نیز سبک زندگی یکی از معیارها و شاخص‌های اصلی می‌باشد. البته سبک زندگی جوانان تابعی از سبک زندگی دیگر جامعه شامل میان‌سال‌ها بوده از موضوعاتی از قبیل تغییر فناوری‌ها و وسایل ارتباط جمعی تاثیر پذیر است.

- قرآن کریم، ترجمه الهی قمشه‌ای (۱۳۷۸)، قم: فاطمه الزهرا سلام اله علیها
- بیانات مقام معظم رهبری (۱۳۹۹، ۲۲ بهمن)، پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، بازیابی شده مورخ ۱۴۰۰/۳/۱۲، از <http://www.khamenei.ir/>
- ابطحی، سید مصطفی، سالاری سردری، فرضعلی، آرایش، حسن، (۱۳۹۷)، تابستان، بررسی و تبیین حکمرانی شایسته در رویکرد حکمرانی نظام جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه راهبرد سیاسی سال دوم، شماره ۵.
- برکاتی، حامد، (۱۳۹۹، ۲۵ خرداد)، ایران در بازه زمانی بین ۱۴۲۰ تا ۱۴۳۰ پنجره جمعیتی را از دست می‌دهد، اعتماد آنلاین، بازیابی شده مورخ ۱۴۰۰/۳/۱۱، از <https://etemadonline.com/content/۴۱۱۹۱۸/>
- خرمشاد، محمد باقر، علیپور، رضا، (۱۳۹۴)، بهار، راهبردهای فعال سازی جوانان در راستای ارتقای اقتدار ملی ج.ا. ایران، فصلنامه راهبرد دفاعی، سال سیزدهم شماره ۴۹.
- حسن بیگی، ابراهیم، (۱۳۹۰)، مدیریت راهبردی، انتشارات سمت و مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی و دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران.
- دبیرخانه شورایی جوانان، (۱۳۹۲)، تیر، مجموعه مصوبات جلسات یکم تا سی و پنجم، وزارت ورزش و جوانان.
- صادقی، رسول، (۱۳۹۱)، اسفند، تغییرات ساختار سنی جمعیت و فرصت پنجره جمعیتی، مجموعه مقالات همایش ملی جمعیت، تعالی و راهبردها، بازیابی شده مورخ ۱۳۹۷/۱۱/۱۵، از <https://www.sabteahval.ir/Upload/Modules/Contents/asset۹۹/majmuemaghlal.pdf>
- مکارم شیرازی، حمید، (۱۳۷۲)، غربزدگی جوانان - بررسی پدیده غربزدگی جوانان پس از انقلاب اسلامی، تهران: نشر سازمان تبلیغات اسلامی.
- ملکوتیان، مصطفی، حسینی زاده، سید محمد علی، پزشکی، محمد، حقیقت، عبدالوهاب فراتی، سید صادق، (۱۳۸۴)، انقلاب اسلامی و چرایی و چگونگی رخداد آن، چاپ ۴۵، ناشر نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه ها، معارف، بازیابی شده از اینترنت مورخ <http://www.ghadeer.org/Book/۷۹۴/۱۲۱۱۹۴،۱۴۰۰/۳/۱۱>

- منصورى، عزيز، (۱۳۹۷، آذر)، رساله جهت اخذ درجه دکتری مدیریت راهبردی با عنوان: ارائه الگو راهبردی اداره امور جوانان بر اساس گفتمان ولایت فقیه، قانون اساسی، تجارب جمهوری اسلامی ایران و بهره‌گیری از تجارب موفق بشری، استاد راهنما: جناب آقای دکتر محمد باقر خرمشاد، استاد مشاور: جناب آقای دکتر نبی ا...دهقان، دانشگاه عالی دفاع ملی، دانشکده مدیریت راهبردی.
- ناظمی اردکانی، محمد، (۱۳۹۸، ۲۵ تیر)، نشست ۱۷ تبیین مولفه‌های حکمرانی اسلامی، وجوه تمایز حکمرانی خوب با حکمرانی خوب با رویکرد اسلامی - حکمرانی متعالی (سخنرانی)، مدرسه حکمرانی شهید بهشتی، بازیابی شده مورخ ۱۴۰۰/۳/۱۲، از نشست تخصصی ۱۷: تبیین مؤلفه‌های حکمرانی اسلامی <http://governanceschool.ir/fa/news/۱۹۸/>
- هانتینگتون، ساموئل، (۱۳۷۸) برخورد تمدن‌ها و بازسازی نظم جهانی، ترجمه محمدعلی رفیعی، تهران، دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
- جوانان در نظام بین الملل، علل و موجبات توجه فزاینده سازمان‌های بین المللی به مسئله جوانان در دهه ۱۹۹۰، (پائیز)، ناشر سازمان ملی جوانان.

- "Partners in Life Skills Education: Conclusions from a United Nations Inter-Agency Meeting" (PDF). World Health Organization. ۱۹۹۹. Retrieved ۲۰۱۸-۰۷-۱۵
- FULLER, GRAHAME. THE YOUTH FACTOR: THE NEW DEMOGRAPHICS OF THE MIDDLE EAST AND THE IMPLICATIONS FOR U.S. POLICY, ANALYSIS PAPER Number ۳, June ۲۰۰۳
- EUROPEAN COMMISSION WHITE PAPER, A NEW IMPETUS FOR EUROPEAN YOUTH, COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES, Brussels, ۲۱,۱۱,۲۰۰۱, COM (۲۰۰۱)
- An EU Strategy for Youth – Investing and Empowering, a renewed open method of coordination to address youth challenges and opportunities, Brussels, ۲۷,۴,۲۰۰۹, COM (۲۰۰۹)

- SALEHI-ISFAHANI, DJAVAD, Iranian Youth in Times of Economic Crisis, Dubai Initiative, Dubai School of Government& the Belfer Center for Science and International Affairs, Harvard Kennedy School, September ۲۰۱۰.
- Farzaneh Roudi, Can a Nuclear Deal Help Iran's Young Labor Force?Published in the Wilson Center Middle East Program's, June ۲۰۱۵ available at:
- <https://www.prb.org/iran-laborforce-wilson-center/>